declara.de probat.& ibid.Decius nu.42.verſic.& iſtud.
Pariſius in conſil.12.nu.58.lib.2.& in conſ.85.num.39.
lib.3.& Alciatus in tract.de præſumptionib.reg.3. præ-
ſump.10.nu.5.qui declarat,non procedere in actu, qui
requirit leues ſolemnitates, vt ſuo loco dicemus. Diſſen-
tiunt tamen à prædicta opinione magis communi Ca-
ſtren. Alexand. Iaſ.& alij commemorati ab Octauio Si-
moncello,in tract.de decret. lib.4.tit.7.non eſt receden-
dum ab ea communi,& vera opinione.

23 Tertius eſt caſus,qñ † agitur de decreto, quod requi-
rit magnam,& diligentem cauſæ cognitionem,& dubi-
tatur, an ſolemnitas præſumatur adhibita in eo actu, in
quo non fuit enunciata ipſa ſolemnitas,ſed elapſum eſt
lõgum tempus, hoc ẽt in caſu non præſumi pro hoc ip-
ſo decreto ſcripſit Alc. in tract. de præſumptionib. reg.
3.præſumpt.10.num.4. verſ.quod tamen non procede-
re,poſt Bald.in l.2.num.3.C.de legit.hæred. Roman.in
l.ſciendum.nu.66.de verb.oblig.Alex.in l.qui in aliena.
ff.de acq.hær.eundem in conſ.17.lib.4. & Corn. in l.2.
C.de bono.poſſ.ſecundum tab. & eundem in conſil.30.
nu.3. lib.2. His accedunt Salicet. in ſi contra. C.ſi quis
ignorans mino. eſſe. Brunus in tract. de forma. in tit.de
probat.& præſump.formæ.col.9.verſ.circa Alia.Anton.
Gomez.in tit.de contractibus.c.11.nu.17. & nouè Octa-
ui Simonc.in tract.de decretis lib.3.tit.7.nu.33.

Quartus eſt caſus,quãdo agitur de decreto,quod re-
quirit diligentem,magnãque cauſæ cognitionem,& du-
bitatur,an in eo adhibitę fuerint ſolemnitates,quę enũ-
ciatæ non fuerunt in actu, ſed elapſum eſt longiſſimum
24 tempus, vtputa triginta annorum. Hoc in caſu præſumi
adhibitas fuiſſe omnes ſolemnitates affirmarunt Hoſt.
& Ioan:Andr.in cap.Albericus. de teſtib. & ibid. Abb.
idem Abbas in c.ſignificauit. de cenſib. Imola in c.per-
uenit.de emp.& vend.Rom.in l.qui aliena.ff.de acquir.
hæred.Anch.in conſ.136.Ex conſilijs.qui reſpondit, ſo-
lemnitatem, & cauſæ cognitionem præſumi adhibitam
in alienatione bonorum eccleſiæ,ob curſum triginta an
norum.Aretinus in conſ.36.num.7. Alex.in l.ſciendũ.
num.19.de verbor.oblig. qui aſſerit cõmunem eſſe ſen-
tentiam.Idem in conſ.79.in ſecundo dubio.lib.1.& cla-
rè in conſ.217.col.3.verſ.præterea.lib.6.Calcan.in con-
ſil.11.col.5. Bologni.in conſil.33.col.4. Corn.in conſil.
109.in fin.lib.3.Soc.Sen.in conſil.15.num.15.lib.1.De-
cius in conſ.35.col.pen.in l.1.col.4.C.qui admitti. Affl.
deciſ.106.col.vlt.& apertius Alciat.de præſumpt.reg.6.
præſumpt.10.num.5.verſ.niſi præterijſſet. & Crauet.in
tract.de antiq.tempor. in prima particula primæ partis
principalis num.35. & Octauius Simoncel. in d.tracta.
de decretis.lib.3.tit.7.num.34.Quibus conſtat hanc eſ-
ſe receptiſſimam ſententiam. etſi ab ea diſſentiat Crot.
in d.l.ſciendum.num.9.

25 Declaratur primò hic caſus, † vt locum non habeat,
quando vna partium negauit ſolemnitatem hãc hoc in
decreto interueniſſe, vt reſpondit Alex.in conſ.9.lib.3.
quem ſecuti ſunt Afflict. in dec.345.nu.5. Ant.Gomez.
de contractib.cap.11.nu.17.verſ.item adde & Simonc.
in d.tract.de decretis.lib.3.tit.7.num.35.

26 Declaratur ſecundò, vt non † procedat hic caſus, qñ
clarè appareret ex ipſo actu non interueniſſe has ſoléni-
tates,vtputa, qñ in ipſo actu,ſeu inſtr̃o enunciantur ſo-
lemnitates,quæ apparent minus legitimę.Nã tunc non
obſtante curſu longiſſimi tpis,non præſumitur pro ipſo
decreto. Ita in ſpecie reſponderunt Alex.in conſ.1. col.
pen.lib.4.Soc.Iun.in conſ.66.n.22.lib.2. Natta in conſ.
162.nu.29.lib.1.& Burſa.in conſ.23.num.6.lib.[illegible]. quos
ſic congeſſit, & ſecutus eſt Simoncellus in d.tit.7. num.
36.quo loci retulit,& Crauet.in tract.de antiq.tempor.
parte tertia principali,in initio.num.27. qui multorum
auctoritate ſcripſit, quod præſumptio ſolemnitatis ex-
trinſecæ oriens ex curſu longiſſimi temporis ceſſat, qñ
ex ipſius actus inſpectione apparet, ſolẽnitatem ipſam
non interueniſſe. Qua de re copioſius diſſeremus infra
lib.3.præſump.132. Cum explicabimus præſumptiones
quæ verſantur circa ſolemnitates extrinſecas. Et huc ẽt
pertinet,quod dicemus infra ſequenti caſu in ſexta con-
iectura, ex ſententia Baldi in l.2.q.vlt.ff.ſi ex noxa.cau-
ſa aga.cum dixit, ob vitium viſibile in actu, ceſſare om-
nes præſumptiones ſolemnitatis. Et huic ſententiæ ea
27 eſt ratio,† quia præſumptio cedit veritati,& contrarijs
probationibus eliditur, vt ſcripſimus ſup.lib.1.

28 Quintus eſt caſus, quando agitur de decreto,† quod
leuẽ cauſæ cognitionem requirit, & ambigitur an in eo
præſumantur adhibitę ſolemnitates,quę enunciatę fue-
runt in ipſo actu. Hoc in caſu pro ipſo decreto præſumi
in ſpecie affirmauit Alciatus in tract. de præſum. reg.3.
præſump.10.nu.4.verſ.aut loquimur in decreto. ex ſen-
tentia Aret.in conſ.36.nu.7. Iaſ.in l.qui in aliena.nu.12.
de acq.hær.& in l.ſciendum.nu.20.de verb.oblig. Verũ
Chriſtophor.Caſtellioneus ibi.nu.28.diſſentit.

29 Et ex his ſequitur,quòd quando ſolẽnitates † nõ ſunt
enunciatæ in actu, quod non præſumatur pro decreto.
Ita Alc.præcitato in loco. Et idem ſcripſerunt permulti
congeſti ab Ant.Gabr. lib.2.cõcluſionum. in tit.de ſen-
tentijs,concluſ.5.num.37.

30 Extenditur primò, hic caſus, vt locum † habeat etiã
quando ageretur ad alium effectum, quam ad ſuſtinen-
dam validitatem ipſius decreti, vtputa ſi ex decreto da-
tus ẽſt curator alicui minori deinde principaliter diſpu-
taretur de ætate illius. Nam adhuc præſumptio eſt pro
decreto.Ita Crauetta in tract.de antiquit.tempor.part.
2.princip.num.32. & 33. reiecta opinione Alexand. in
conſ.21.col.2.lib.2.

31 Extenditur ſecundò hic caſus,† vt procedat ẽt qñ ſo-
lẽnitates ſunt enunciatæ in genere, in ipſo decreto. Ita
Alc.in præſum.10.nu.5. qui ſic declarat Caſtr. in l.cũ ij.
§.ſi prætor. ff.de tranſact. & Alex.in conſ.80.nu.6. verſ.
præſumitur.lib.1.Et Alciatum ſecutus eſt Ant.Gabriel.
lib.3.concluſ.tit.de ſententijs.concluſ.5.num.42.& 43.

Declarãtur primò prędicti oẽs caſus,in quib. pro de-
32 creto præſumitur, vt locũ non habeant,qñ magis vrgẽs
præſumptio repugnaret, quæ quidẽ excluderet hãc prę-
ſumptionẽ decreti.Ita Bal.in c.ſicut,in fi.de re iud.Imo.
in l.ſi quis cum aliter. col.vlt. verſic. item aduerte. ff.de
verb.oblig. Aretinus in c.quoniam contra. col.vlt.verſ.
& quia ſuperior.de probat. & ibid.Felin.col.21. verſ.&
intelligit ſanè. Alex.in l.pretia rerum.col.pen.verſ.tenet
ẽt Ludouicus. ff.ad l.Falcid. & in conſ.85.col.3. verſ.&
benè facit.lib.2.Calcaneus in conſil.25.num.68.verſ.&
licèt. Pariſ.in conſ.98.col.3.verſ.& licèt enim. & in cõſ.
100.col.2.lib.1.in conſ.12.num.59.lib.2.& in conſ.85.
nu.40.lib.3. Ant.Gabr.in d.concluſ.5.num.35.Simon-
cellus in d.tract.de decretis.d.tit.7.nu.51.

33 Ea eſt ratio,quia † etſi ſatis vrgẽs ſit hæc decreti prę-
ſumptio, attamen admittit probationem in cõtrarium,
non ſolum per probationes apertas, ſed ẽt per alias prę-
ſumptiones, vt ſcripſit Spec.in tit.de emptione, & ven-
ditione. §.nunc vidẽdum.verſ.& breuiter.gl.in l.1.C.de
fide inſtrum.& iure haſtæ fiſcal.lib.10.& tradunt pręci-
tati interpretes. Ita ẽt à fortiori dicimus,quod etſi ma-
gna ſit præſumptio pro ſñia iudicis lata inter contẽdẽ-
tes: attñ illa admittit probationes in contrarium, ſum-
ptas etiam ex alijs præſumptionib. vrgentiorib. tamen,
ſicuti diximus ſuperiore præſumptione. Huius declara-
tionis exẽplũ adferri poteſt, qñ appareret de enormiſ-
ſima læſione. Nam tunc præſumptio inſurgit valde vr-
gens, quod ille iudex, vel magiſtratus non adhibuerit
diligentiam,& ſolemnia requiſita in interpoſitione de-
creti. Ita Caſtr.in conſ.164 col.2. verſ.nec obſtat quod
decretum,lib.1.Corneus in conſ.124.col.vlt.ver.tamen.
& in conſ.214.col.penul.ver.nec obſtat, & in conſ.252.
col.4.

col.4.verſic.ſed deueniendo.lib.3. Ruin.in conſil.103.
nu.14.lib.1.& in conſil.140. col.penult.verſ.nec etiam.
lib.4.Purpuratus in l.pacta nouiſſima, col.penult.num.
73. C.de pactis. Pariſius in conſil.85.numer.49. lib.3.
Antonius Gabriel. in dicta concluſio.5.num.36. & Si-
moncellus in dict.titul.7. num.52. qui eiuſdem opinio-
nis commemorat. & Roland. à Valle in conſil.90. num.
25.lib.1.

Idem etiam eſt, quando de enormi læſione tantum-
modo apparet, ſicuti multis probat Panthaleon Crem.
in l.2. num.106. C.de reſcind. vendit. quo loci ex mul-
34 torum auctoritate ſcripſit, decretum † iudicis non im-
pedire remedium dict. leg.2. C.de reſcinden. vendit. ex
quo læſio probari poteſt aduerſus præſumptionem de-
creti.

Altera eſt itaque ſecunda coniectura, qua exemplifi-
cari poteſt hęc declaratio,quando ſcilicet appareret de-
35 cretum † fuiſſe præcipitanter interpoſitum. Nam tunc
non præſumitur, quod in decreto fuerint adhibitæ ſolẽ-
nitates. Ita reſpondit Ancharanus in conſil.72. Viſis di-
ligenter actis. Cum dixit, non præſumi pro eo decreto,
quo datus eſt eodem tempore curator minori, & inter-
poſita auctoritas alienationi bonorum, & in cõſ.83. Vi-
ſis diligenter. Illum ſecutus eſt Alex. in conſ.217.nu.7.
lib.2.in conſil.163.in fin.lib.5.& in conſ.45.nu.5.lib.6.
Caſtr.conſ.38.ſuper eo.nu.2.lib.2. cum dixit,requiri tẽ-
poris interuallum. Idem reſpondit Corn.in conſil.180.
Videtur.Ant.Corſettus in ſing.in verbo,minor,incipit,
decretum. Corn.in conſil.98.nu.2.lib.1.verſic.nec prę-
dictis. Iaſon in l.nec quidquam. §.vbi decretum.nu.69.
ff.de offic. Proconſ.& leg.& in l.2.col.4.C.de eden.idem
in l.mandata. num.8. ff.de officio eius, cui mand.eſt iu-
riſd.& ibidem Purpur.num.12. in l.cum ij. §.Prætor ait.
num.5.ff.de tranſactio.& in l.iudices.C.de iud.Ruin.in
conſil.107.num.14.lib.1. Curt.Sen.in conſ.46.col.pen.
Dec.in conſil.403.col.5.Marſil.in l.qui cędem,num.18.
ff.ad leg.Corn.de Sicar.in l.ſtatuliber.nu.15.ff.de qõ.&
idem in Practica crimin.§.nunc videndum.nu.35. & in
conſil.48.num.31. Purpuratus in l.pacta nouiſſima. nu.
72.C.de pactis. Pariſius in conſil.98.num.18.lib.1.Ne-
uiz.in conſil.85.num.4. Catellian.Cotta in ſuis memo-
ral.in verbo,Decretum, Alciatus in tract.de præſumpt.
reg.3.præſump.10.num.8. Roland.in conſil.99.nu.43.
lib.1. Rebuffus in commentarijs ad concordata Regni
Franciæ.ſub rubr.de concluſione Concilij Lateranenſis,
verſic.ex quo infertur. Antonius Gabriel.in dict.con-
cluſione quinta.num.34.& Simoncellus in dict.tract.de
decretis,lib.3.tit.7.num.47. Et huc pertinent,quæ ſcri-
pſimus ſuperiore præſumpt.in ſecundo caſu,declaratio-
36 ne prima. Cum diximus, non præſumi † pro ſolemnita-
te, nec pro iuſtitia ſententiæ præcipitanter latæ. Non
hic repetam rationes ibi commemoratas, quæ & huc
pertinent.

37 Tertia eſt coniectura,† quando iam apparet iudicem
non fuiſſe plenè & perfectè edoctum de negocio. Nam
etſi tunc decretum fuerit interpoſitum poſt longum tẽ-
poris interuallum,attamen ex quo conſtat iudicem non
fuiſſe inſtructum, oritur coniectura, quod ſolemnitates
adhibitæ non fuerint in ipſo decreto. Ita probat l.1. C.
de prædijs decurio. lib.10.& in ſpecie Bal.in l.non enim
aliter.num.3.ff.de adopt. & in conſ.375.lib.3. Cum di-
xit, ob id non videri factam inſinuationem donationis
coram iudice,quando ei dictum non fuit, quid donaba-
tur. Et Baldum ſecuti ſunt Alcia.in d.reg.præſumpt.10.
num.6. verſic.tertio non præſumitur. Pariſius in conſil.
95.num.29. & num.35.lib.1. Simoncel.in dict.titulo 7.
num.49.His addo Caſtr.in conſ.38.ſuper eod.colum.1.
lib.2.quin & Corneum conſ.98.num.2.verſic.nec præ-
dictis, lib.1.

38 Quarta eſt coniectura,quando decretum † fuit ſubre-
ptum, vel obreptum à iudice, hoc eſt, quando in impe-
tratione decreti, fuit expreſſa falſa cauſa, vel ſuppreſſa,
tacitaque vera. Nam tunc non præſumitur pro decreto,
quod ſolemnitates in eo interuenerint. Ita Benedict.
de Plumb. in l.cum verò. §.ſubuentum. ff.de fideicom-
miſſ. liber. Caſtrenſ.in conſil.201. Viſis & ponderatis.
lib.1. Ioan.de Platea in l.1.num.5. C.de prædijs decur.
lib.10. Romanus in conſil.335. circa primum, col.vlt.
Corneus in conſil.132.in fin.lib.2.& in conſil.99.num.
7.lib.4.latè Neuizan.in conſil.85.numer.8. Riminald.
Iun.in conſil.5.numer.162.lib.1. & Simoncell.in dicto
tit.7.num.48.

39 Quinta eſt coniectura, quando appareret † iudicem
eo tempore,quo adhiberi debuerunt ſolemnitates, fuiſ-
ſe impeditum. Nam tunc inſurgit præſumptio,& con-
iectura,quod obſeruatę,adhibitęque non fuerint hæ ſo-
lemnitates.Ita reſpondit Aret.in conſ.69.verſic.præte-
rea. Idem ſcripſerunt Brun.in tract.de forma. pag.84.
col.3. verſic.item an in decreto. Anton.Gabr. in d.con-
cluſ.5.num.23.

40 Sexta eſt coniectura, quando † conſtaret de manife-
ſto errore,atque ita vitio viſibili. Nam tunc pręſumptio
eſt, quod ſolennitates adhibitæ non fuerint in interpo-
ſitione decreti. Ita Bald. in l.2. q.vlt.ff.ſi ex nox.cauſa
agatur,quẽ ſecutus eſt Alcia.in dict.tract.de præſumpt.
reg.3.præſumpt.10.in fine,qui multis comprobat. Nec
hic repugnat,quod reſpondit Corn.in conſil.penult.in
fine.lib.1. Cum dixit, in his, quæ ſunt voluntariæ iuriſ-
dictionis non præſumi defectum ſolemnitatis ex ipſa
inſpectione actorum, quia adhiberi potuit ſolemnitas
in alijs actis.

Verè enim Corneus malè reſpondit, ſicuti ſcripſit
Crauet.in tract.de antiq.temp.in 2.parte numer.54. &
55.quo loci num.56. ita pariter reijcit reſponſum Imol.
in conſil.98.col.3.

41 Septima eſt coniectura, quando † decretum fuiſſet
interpoſitum longè poſt, vel ante ipſum actum. Nam
tunc non præſumitur pro ipſo decreto, quod ſcilicet in-
teruenerint requiſitę ſolemnitates. Ita tradit Ant.Gabr.
lib.2.concluſionum. tit.de ſententijs. concluſ.5.nu.41.
ex ſententia Alex. in leg.ſciendum. col.7. verſic.tamen
propter,de verbor.oblig.

42 Octaua eſt coniectura,quando † iudex ille,qui decre-
tum interpoſuit,erat idiota & ignarus. Nam tunc veri-
ſimile non eſt, quod ipſe obſeruari fecerit ſolemnitates
quæ requiruntur, vt interponatur decretum. Ita tradũt
Bar.& Bal.in l.tutores. ff.de confirma.tuto. Bal.in cap.
cum parati. colum.1. verſicul.item licèt omnia. & ibid.
Præpo.num.5.de appellatio. Aretinus in conſ.69. nu.4.
verſic.præterea, & apertius Alciat. in tract. de præſum-
ptionib.regul.3.præſumpt.10.num.7.quia ita intelligit
Innoc.& Hoſt.in cap.accedens.il primò, vt lite nõ con-
teſta.idem ſenſit Abbas in c.niſi eſſent.num.7. de præb.
dum pręſupponit,quod iudex in interponendo hoc de-
creto, debet eſſe prouidus, & multum circumſpectus.
Si ergo eſt idiota, & ignarus harum ſolemnitatum, pro
eo non erit præſumendum. Idem apertè ſcripſerũt Iaſ.
in l.pacta nouiſſima. num.9. verſic.limita prædicta. C.
de pactis.idem in rub.C.qui admitti. num.7. verſicul.&
tunc ego habeo.& in cap.1.num.8.verſic.limita præfa-
ta,de ijs,qui feudum dare poſſunt. Claudius Seyſellius
in l.ſciendum.col.vlt.num.32. verſic.item & ſecundò.
de verbor.oblig.Pantaleon Cremen.in l.2.num.105. C.
de reſcin.vend. Petraſancta. in ſing.57.in fine. Marſ. in
ſing.438. Bertrand.in conſil.226. colum.3. verſic. præ-
terea.d.lib.3.Purpur.in l.1.nu.661.ff.de off.eius. Marã-
ta in tract.de ordine iudicio.par.6.in actu 9.verſic.iura-
mentum.nu.21. Neuiz.in conſ.85.num.7.Pariſ.in con-
ſil.98.nu.21.lib.1.Duenas in reg.189.limit.1.& 3.An-
tonius Gabriel.lib.2.concluſ.tit.de ſenten. concluſio.5.
num.22.

num.22. Rolandus in conſil.90.num.47.lib.1. Simon-
cell.in tract.de decretis lib.3.tit.7.num.39.Lancellotus
Conradus in Templo omnium iudicum lib.1.cap.1. de
Imperatore.§.4.de præſtantia,& potentia Imperatoris.
verſicul.3.num.20. His conſtat, hanc eſſe maximè rece-
ptam opinionem, & ob id ab ea non eſt recedēdum, etſi
diſſentire viſi ſint Decius in l.pacta nouiſſima. in ſecun-
do notab. C. de pactis, & ibidem Alciatus, in verbo,
maximè.

Nec obſtat, quod præſumendum ſit, hos iudices ſcire
iura, iuxt.l.leges ſacratiſſimæ. ff.de legib. & conſequen-
ter, ea ſeruare. Nam reſponderunt primo ex mente Are-
tini in d.l.ſciendum.de verb.oblig. Cum dixit, quod ſo-
lemnitas contractuum, quæ vnita eſt communi vſui gē-
tium, præſumitur nota vnicuique, non tamen idem eſt
43 in ſimplici ſolemnitate † iuris ciuilis, quia illa non præ-
ſumitur cognita vnicuique, ſed ſolum peritis, arg.c cum
olim, de priuileg. & doctrinæ Bartoli in l.2. §.Diuus.ff.
de iure fiſci. Præterea & ſecundò reſpondet Alciatus in
d.præſumpt.10.num.8. verſic.poteſt etiam, quod ideo
44 quilibet † præſumitur ſcire iura, quia tenetur ea ſcire
per ſe, vel per alium, puta adeundo vel conſulendo pe-
ritiores, & iuris Doctores, vt ſcribunt Bald. Salic. Iaſon
& Decius in l.iuris ignorantia. C.qui admitti, & diffe-
remus infra lib.6.præſumpt... Noſtro autem in caſu non
eſt veriſimile, quod iudices idiotæ adire velint peritos,
& doctores, pro facto alieno, in quo requiritur impenſa,
arg. l.cum de incend. ff.de probatio. & l.vlt. C.de alim.
pupillo præſta. Non etiam eſt veriſimile ob id, quod vt
45 plurimum ij idiotæ † & ignari tantum ſibi tribuant, vt
opinentur neminem ſe peritiorem, & propterea ſper-
nere ſolent alterius conſilium.

46 Tertius eſt caſus, quando † decretum fuit quidem in-
terpoſitum à iudice, ſed ſolus notarius iudice ipſo non
mandante aſſeruit, adhibitas fuiſſe ſolemnitates, ante-
quam decretum interponeretur. Hoc in caſu non præſu-
mitur pro ipſo decreto, ſiue de leuibus ſiue de grauiori-
bus cauſis agatur. Ita ſenſit Bar.in l.actor.nu.12.ff.rem
ratam hab. vt eum intellexit Aret. in conſil.69. num.2.
in fi. Et apertius Caſtr.in conſ.38.ſuper eo.lib.2. Marſ.
in l.qui cædem.num.13.ff.ad l.Cornel.de Sicar. Dec.in
conſ.556.colum.2. & clarius Rebuff.in comment. ſuper
concordata Regni Franciæ. verſ.ſecundo infertur, qui
47 ſubiungit ex aliorum ſententia, ſic non credi † tutori,
vel curatori, dicenti ob æs alienum vendidiſſe bona pu-
pilli, vel minoris. Idem de aſſertione notarij ſcripſit Pur-
pur.in l.pacta nouiſſima.nu.71. C.de pact.

Secundum eſt huius diſputationis caput, in quo agē-
dum eſt de præſumptione, quæ verſatur circa iuſtitiam,
& rectitudinem decreti, quod.ſ fuerit iuſtè adhibitum,
atque interpoſitum. Quo quidem in capite vnus tantū
caſus conſtituitur, quando ſcilicet, ambigitur de iuſti-
48 tia, & rectitudine decreti, quod magni † eſt ponderis, in
quo requiritur magna, & diligens cauſæ cognitio, &
ſolemnitas, ſicuti quando agitur de decreto interpoſito
in alienationibus bonorum eccleſiæ, vel minoris, & his
ſimilibus, vt diximus ſupra. Hoc in caſu poſteaquam
apparent obſeruatę neceſſarię ſolemnitates, & ipſum de-
cretum fuiſſe à magiſtratu interpoſitum, pro ipſius de-
creti iuſtitia, & rectitudine præſumitur. Ita Bal.in l.iu-
riſgentium. §.quod fere.in tertio notabil.ff.de pactis.in
l.cum ij. §.ſi Prætor. verſ.item plus dicit. ff.de tranſact.
Idem viſus eſt ſentire ipſe Bald.in l.2. §.vlt.in fin. ff.ſi ex
noxa. cauſa agatur. Non diſſentiunt ab hac opinione
Bartolus, & alij quos recenſebo infra in ſecundo caſu.
Et apertè hanc ſententiam firmarunt Romanus in leg.
ſciendum.num.66.

Extenditur primò hic caſus, vt procedat etiam quan-
49 do † leues ſolemnitates, & tenuis cauſæ cognitio requi-
ritur, vt tradunt Bartolus in l.actor.num.12. ff.rem ra-
tam habe. Alex.in conſil.85.colum.3. verſic. & pro tali
lib.2. Corn. in conſil.69. num.30. verſ.item concurrit.
lib.1. quos quidem & infra referam, cum agemus de ef-
fectu huius præſumptionis.

Extenditur ſecūdò hic caſus, vt locum etiam habeat
50 in decreto † iudicis, aliàs improbi, & indiſcreti. Nam
adhuc pro iuſtitia & rectitudine ipſius decreti præſumi-
tur, vt tradunt Bald.in c.ſicut.num.3.de re iudic. Iaſ.in
l.pacta nouiſſima. num.7. C.de pactis. & in c.1. num.9.
de ijs, qui feudum dare poſſunt. Anton.Gabriel. lib.2.
concluſ.tit.de ſententijs, concluſ.5.num.12. Qua de re
ſcripſi alia his ſimilia, ſuperiore præſumptione.

51 Declaratur primò hic caſus, vt locum non habeat, †
quando appareret adhibitam non fuiſſe cauſæ cognitio-
nem. Nam tunc non præſumitur pro iuſtitia, & rectitu-
dine decreti. Ita reſponderunt Caſtr. in conſil.38. ſuper
eo.col.1. verſic.in contrarium facit. lib.2. Freder.de Se-
nis in conſil.147.col.2.verſ.poſſibile enim eſt. Imola in
conſ.98.col.2. verſ.nam regulare. Comenſ.in conſ.180.
col.2. verſ. & videtur probare. Barb.in conſ.6. colum.3.
& in conſ.41. col.3.verſ. & ſic poſito, quod pater. lib.4.
Iaſon in l.nec quidquam. §.vbi decretum.num.70.verſ.
& ſecundo.de officio Proconſul.& legati, & in leg.ſed ſi
hac.§.Prætor ait, in 1.nota.ff.de in ius vocan.& in l.pa-
cta nouiſſima. num.7.verſ.2.limitetis. C.de pactis. Fe-
lynus in cap.eccleſia Sanctæ Mariæ.col.8. verſic.11.pro
hac parte, de conſtit. Claudius de Seyſellio in l.ſcien-
dum.col.vlt.verſic. & prædicta intellige. de verb.oblig.
Marſ.in l.qui cædem.colum.3. verſ.& in hac materia.ff.
ad l.Corn.de Sicar.& idem in practica crimin.§.nunc vi-
dendum. col.7.verſic. & ideo dixit. Purpurat.in l.pacta
nouiſſima.colum.7.verſic.2.limitetis.C.de pactis.Fera-
tius in cautela vlt.col.1. verſic.nam per illa verba. Pariſ.
in conſil.99.numer.9.lib.1.Rebuff.in commentarijs ad
concordata Regni Franciæ, in rubr. de concluſione La-
teranenſis Concilij, verſ.3.annullatur. Ant.Gabr.in d.
concluſ.5.num.26.

52 Et coniectura † eſt probabilis, ac ſatis vrgens, quod
cauſæ cognitio non fuerit adhibita, quando conſtat in-
tra breue tempus fuiſſe interpoſitum ipſum decretum.
Nam quemadmodum ob temporis breuitatem, non
præſumitur cauſæ cognitio adhibita in ſententia, vt di-
ximus ſuperiore præſumptione, ita nec in hac ipſa de-
creti interpoſitione, ſicuti ſupra hac noſtra præſumptio
ne in ſecunda coniectura explicauimus.

Effectus permulti ſunt, qui ex hac ipſa præſumptione
oriuntur. Et primus quidem eſt, quod vbi interpoſi-
53 tum eſt † decretum in alienationibus bonorum eccle-
ſiæ, vel minoris, præſumitur factum ad eorum vtilitatē:
Ita Bald.in c.1.in princ.verſ.& ego addo.de ijs, qui feu-
dum dare poſſunt. & in c.ſicut.ad fin.de re iud. Alex.in
conſil.79.colum.4. verſic.fortificatur.lib.1. Corneus in
conſil.181.col.11.verſicul.quæ etiam præſumitur.lib.2.
Iaſ.in l.pacta nouiſſima.num.8.C.de pactis.Dec.in cap.
quoniam contra. num.42.de probat. Ant.Gabr.libro 3.
concluſ.in tit.de ſententijs. concluſ.5.num.2. & Octau.
Simoncell.in tract.de decretis. lib.3.titul.7. num.44. &
His addo Tiraq.de retractu conuent.ad fin.nu.152.qui
alios recenſet, & Vantium in tract.de nullit.in tit.à quo
& quibus modis.num.10.

54 Secundus eſt effectus huius decreti, quod † contra-
ctus ille cenſetur factus palam, & bona fide. Ita tradunt
Bart.in l.frater à fratre.nu.50.verſic.3.quæro.ff.de con-
dict.indeb.Imol.in l.1.§.fuit quęſitū.col.3.ff.ad Trebel.
Alex.in l.tranſactione. C.de tranſact. Iaſ.in l.pacta no-
uiſſima.num.9.verſ.4.facit.C.de pact.Riminald.Iun.in
conſil.5.num.180.lib.1. & Octauius Simoncel.in tract.
de decretis lib.3.tit.7.num.46.Et his accedunt Curtius
Iun.in conſil.67.num.3.in fin. & Alcia.in tract. de præ-
ſumptio. in reg.1. præſumpt.21. & probat text. l.vlt.vbi
gloſſ.

gloſſ. ff. quod met. cauſa.

Tertius eſt decreti effectus, qui à præcedenti fluit, vt
55 inde ceſſet † omnis præſumptio doli, metus vel fraudis.
Ita ſcribunt Bar.in d.l.frater à fratre. num. 51.ff.de cō-
dict.indeb.idem in l.1.C.de prædijs Decurio,li.10.Bal.
in l.iubemus,num.2.C.ad Trebel.& in cap.1,nume.14.
de confirm, vtili vel inutili, Abbas in cap.cum cauſa.co
lum. 2. verſic.& vide aliam, de empt.& vendit, Caſtr.in
conſil.174.contra ſuperius conſulta.lib.1.Alexandr.de
Neuo in conſil.30.num.2.Pariſius in conſil.39.numero
15.lib.4.Curt.Iun.in conſil.67.num.2.in fin.& in conſ.
118.col.3.Natta in conſil.631.num.26.lib.3.Rolandus
in conſil.90.num.11.lib.1.Cephalus in conſilio 207.n.
16.lib.2.Aemil.Ferret.in conſ.43.num.3.Rimin.Iun.in
conſil.42.num.56.& num.81.lib.1. Mantua in conſilio
197.num.1.lib.1.Damhouderus in patrocinio pupillo
rum.in tit.de tutorum,& curatorum munere.cap.8.nu.
41.& in ſubhaſt.compend.exeg.cap.2.num.28. Simon-
cell.in tract.de decretis.lib.3.tit.7.num.45.Lancel.Cō
rad.in templo omnium iudicum lib.1.cap.1.de Impe-
ratore.capit.4.de præſtantia, & potentia Imperatoris.
verſic.3.num.19.

56 Quartus eſt huius decreti effectus, vt is cui tanquā †
minori decretus fuit curator, vel tutor, tanquam pupil-
lo, talis præſumatur. Ita Bald.in l.iure noſtro. §.pro-
pter litem, in quinto nota.ff.de teſtam.tutela. in l.cum
te minorem.colu.2.verſic.interdum ætas. C.de probat.
& in conſil.66.col.1.verſic.quoad vltimum.libr.3.Pur-
puratus in dict.l.pacta nouiſſima.num.70.& alios recen
ſet Simoncell.in dic.tract.de decretis.lib.3.tit.7.nume.
43.& copioſius diſſeremus infra, & diximus ſup.de præ
ſumptione ætatis.

57 Quintus eſt huius decreti effectus, quod is furioſus †
præſumatur, cui tanquam furioſo ſuo decreto prętor cu
ratorem dedit. Ita reſponderunt Alex.in conſ.85.col.3.
verſ.& pro tali decreto, li.2.Corn.in conſil.69.num.30.
lib.1.Anton.Gabr.lib.2.concluſionum.titul. de ſenten-
tijs.concluſ.5.num.4.& vberius dicemus infra li.6.præ
ſum.44.vbi explicabimus ſigna, & præſumptiones, qui-
bus quis furioſus creditur.

Arbitratorum ſententiæ, ſeu lauda quando ritè, & rectè lata præſumantur?

SVMMARIVM.

1 *Arbitria ad inſtar iudiciorum redacta ſunt.*
2 *Lauda dicuntur ſententiæ arbitrorum.*
3 *Laudi de rectitudine, & iuſtitia ſemper præſumitur.*
Idque maximè ſi arbitri ſint ſummæ honeſtatis homines. numero 4.
5 *Bonus quilibet, & non lædere præſumitur.*
6 *Reductionem ad arbitrium boni viri petens, probare debet laudi iniquitatem, & num. 23.*
7 *Laudo ſtare iurans intelligitur modò iuſtè laudetur.*
8 *Iudices ordinarios plerunque arbitris eſſe peritiores.*
9 *Laudo arbitri ſtatur, donec petita ſit reductio, & eius probata iniquitas.*
10 *Arbitris electis partium conſenſu, eorum perſonæ cenſentur approbatæ, nec ipſis quid obijci poteſt, niſi adſit contraria coniectura.*
11 *Laudum arbitratoris rectum, & iuſtum præſumitur, eiuſque ratio, num. 12.*
13 *Laudi natura eſt non vt feratur ſecundum iuſtitiam, ſed ſecundum quod credit arbitrator partes debere acquieſcere.*
14 *Arbitrator ſolam partium concordiam ſpectat, & poteſt dare alteri de iure alterius.*
15 *Arbitratores pronunciant ſecundum æquitatem.*
16 *Aequitas ius humanum appellatur.*
17 *Fraus, dolus & malitia, in arbitratore non creditur adeſſe.*

18 *Laudum iuſtum præſumitur, etiam ſuper eius nullitate, dubio pendente, vel ſi in iure ſpeciali fundatum ſit. n. 19.*
20 *Reductione ad arbitrium boni viri petita, pro laudo non præſumitur. num. 21. & 22.*
24 *Reductionem laudi petens arguendo dolum arbitratoris, prius de dolo contra ipſum agere debet, eumque ante reſciſſionem laudi probare.*
25 *Laudum, reductione pendente, non poteſt exequi.*
26 *Arbitrator cum ob temporis breuitatem, de rei veritate cognoſcere non potuit, ceſſat rectitudinis, & iuſtitiæ præſumpt.*
27 *Arbitrio excedente fines compromiſſi, laudi ceſſat præſumptio.*
28 *Laudum quoad ſolemnitates, & ordinem, non habet pro ſe pręſumptionem, idque præſertim temporis breuitate accedente, num. 29.*
Niſi coniectura adſit, arbitratores ſatis de cauſa cognouiſſe. num. 30.
31 *Arbitratoribus probis, & honeſtis, quod de cauſa inſtructi fuerint, creditur, & præſertim ſi in laudo optimè, ac diligentiſſime narrent iura ipſarum partium. n. 32.*
33 *Laudi pronunciationi ſi partes præſentes non contradicant, præſumitur de cauſa cognitum, & omnes ſolemnitates interueniſſe.*
34 *Laudo parendum eſt, ſi in compromiſſo partes nullitatibus renunciarent.*
35 *Laudo antiquo, ob temporis diuturnitatem cauſæ cognitio adhibita præſumitur.*
36 *Antecedens videtur velle, qui cupit conſequens.*

PRAESVMPT. LXXVI.

1 CVm ad iudiciorum inſtar redacta ſint arbitria, † ob
id poſt præſumptiones, quæ verſantur circa ſentē
tias iudicum, & eorum decreta, dicendum eſt de præſū-
2 ptionibus circa lauda, quæ † arbitrorum ſententiæ appel
lantur. Qua quidem in re duos caſus diſtinguo, atque
conſtituo.

3 Primus eſt, quando agitur † de iuſtitia, & rectitudine
laudi. Hoc caſu pro eo præſumitur. Ita Ioan. Andr.in ad
dit.ad Specu.in titul.de arbitr.§.ſequitur. Dyn. in con-
ſil.19.num.15.Bal.in l.idem Pomponius.§. recepiſſe, &
§.idem quæro.ff.de arbitris.in l.vnde ſi Neruæ.ff.pro ſo
cio.& in l.vltim.col.pen.verſic.11.quęro.C.de contrah.
emptio.& idem in conſil.8. Punctus quæſtionis.in fine.
lib.3.Butr.in capitul.in præſentia.col.pen. verſicul.hæc
omnia procedunt, de renuncia.in cap.quoniam contra.
col.15.verſic.nunquid autem, de probatio.& in c. quin
tauallis.col.20.verſ.ſed eſt dubium.de iureiuran. idem
in conſil.24.col.1.verſ.item quia pro ſententijs, & in cō
ſil.32.num.2.Abbas in cap.quoniam contra.colum.13.
verſic.circa præfata quæritur, de probatio. & in conſil.
64.col.2.verſic.his tamen non obſtantibus, lib.1.Caſtr.
in conſil.163.Proponitur in facto quod, colum.2.verſi.
ſed in contrarium.libro.2.Cardin. Zabarella in conſilio
139.col.6.in 2.dubio.verſic.pro parte autem fratrum.
Calderinus in conſil.5.col. 1. verſic. & in hoc teneo. tit.
de arbitris.& in conſil.10.in tit.de rerum permut. Ro-
manus in l.ſciendum, num.61.verſic.& in his infertur.
de verbor.obligat.Imol.in cap.niſi eſſent.in 2.nota. de
præb. Aret.in conſil.50.col.pen.verſicul. circa tertium.
Præpoſ.in rubr.de appell.col.23.verſic. tamen præſum-
ptionem.Salic.in l.ſi ſocietatem.§. arbitrorum. col. vlt.
verſic.quæro 20.ff.pro ſocio. Alex.in l.ſciendum.nume.
22.de verbor.oblig.in conſ.119.num.13.lib.2.& in cō-
ſil.43.col.1.lib.6.Corneus in conſil.221.col.4.verſic. ꝙ
videtur ex alio.lib.2.Iaſ.in conſil.88.ad finem. verſicu.
item aduertendum.lib.1.Soc.Sen.in Authent. ſi quis in
aliquo.num.14.C.de eden.& in conſil.82.num.8.lib.1.
Felyn. in cap. quoniam cōtra, col. 20. verſic.6.concluſ.
de